

A. E. HOTCHNER

Ερωτευμένος Χέμινγουεϊ

Η δική του εξιστόρηση

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Μια μαρτυρία από τον
Α. Ε. ΗΟΤCHNER

Ερωτευμένος Χέμινγουειϊ

Η δική του εξιστόρηση

Μετάφραση: Μαρία Φακίνου

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΡΩΤΕΥΜΕΝΟΣ ΧΕΜΙΝΓΟΥΕΪ Η δική του εξιστόρηση

Τίτλος πρωτοτύπου: HEMINGWAY IN LOVE His Own Story

Συγγραφέας: Aaron Edward Hotchner

Μετάφραση: Μαρία Φακίνου

Επιμέλεια-Διόρθωση: Νεύτων Χέλμης

Text Copyright © 2015 by A.E. Hotchner

Published by arrangement with St. Martin's Press, LLC. All rights reserved

© 2015, Εκδόσεις Κυριάκος Παπαδόπουλος Α.Ε., για την ελληνική γλώσσα

Η πνευματική ιδιοκτησία αποκτάται χωρίς καμιά διατύπωση και χωρίς την ανάγκη ρήτρας απαγορευτικής των προσβολών της. Κατά το Ν. 2387/20 (όπως έχει τροποποιηθεί με το Ν. 2121/93 και ισχύει σήμερα) και κατά τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης (που έχει κυρωθεί με το Ν. 100/1975), απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αποθήκευση σε κάποιο σύστημα διάσωσης και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου με οποιονδήποτε τρόπο ή μορφή, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή άλλη διασκευή, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

Πρώτη έκδοση: Οκτώβριος 2015

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

www.epbooks.gr

Καποδιστρίου 9, 144 52 Μεταμόρφωση Αττικής

τηλ.: 210 2816134, e-mail: info@epbooks.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

Μασσαλίας 14, 106 80 Αθήνα, τηλ.: 210 3615334

ISBN 978-960-569-514-9

Καθετί πραγματικά κακό ξεκινά ως κάτι αθώο.
– Έρνεστ Χέμινγουεϊ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Πριν από πέντε δεκαετίες, λίγα χρόνια μετά το θάνατο του Έρνεστ Χέμινγκουεϊ, έγραψα το βιβλίο *Para Hemingway*, στο οποίο αφηγούμουν τις περιπέτειες, ευχάριστες ή δυσάρεστες, που ζήσαμε μαζί επί δεκατέσσερα χρόνια. Προτού εκδοθεί, ο εκδότης, Random House, παρέδωσε ως είθισται το χειρόγραφο στους δικηγόρους του για να το εγκρίνουν· οι δικηγόροι πέρασαν προσεκτικά το χειρόγραφο από τη νομική τους κρησάρα και, ως αποτέλεσμα, πολλές από τις ιστορίες που είχε ο Έρνεστ με διάφορους ανθρώπους, τα πρώτα χρόνια που βρισκόταν στο Παρίσι, όσο αθώες κι αν ήταν, έπρεπε να απαλειφθούν. Στις ερωτήσεις που μου έκαναν σχετικά με τους ανθρώπους που παρουσιάζονταν, έφτασαν μέχρι του σημείου να ζητήσουν αποδείξεις για το ότι ο Φ. Σκοτ Φιτζέραλντ –είκοσι και πλέον χρόνια νεκρός– είχε πράγματι πεθάνει...

Ακόμα κι έτσι, όμως, το *Para Hemingway* διατήρησε αρκετή από τη ζωντάνια του και πέτυχε. Φύλαξα τότε όσα τμήματα του χειρογράφου μου είχαν περικοπεί και σ' αυτά πρόσθεσα πολύ περισσότερες αναμνήσεις του

Έρνεστ, από τα ημερολόγιά μου και το δημοσιογραφικό μου μαγνητόφωνο, μια μικροσκοπική συσκευή που χωρούσε άνετα στην τσέπη μου. Ο Έρνεστ είχε επίσης ένα τέτοιο μαγνητόφωνο και ηχογραφούσαμε μηνύματα που τα έστελνε ο ένας στον άλλον. Όταν ταξιδεύαμε χρησιμοποιούσα καμιά φορά το δικό μου, με τη συγκατάθεσή του, για να ηχογραφήσω τις αναμνήσεις του. Αυτές οι μικρές μαγνητοταινίες είχαν διάρκεια ηχογράφησης ενενήντα λεπτά, και μπορούσαν μάλιστα να καταγράψουν συνομιλίες ακόμα κι όταν έθετα σε λειτουργία το μαγνητόφωνο μέσα στην τσέπη μου.

Οι συνομιλίες με τον Έρνεστ που περιλαμβάνονται λοιπόν στο βιβλίο αυτό προέρχονται από τις μαγνητοταινίες μου, όσα κατέγραφα καθημερινά στο ημερολόγιό μου, κι από την ικανότητά μου να διατηρώ την ουσία και το ρυθμό του διαλόγου. Παρ' όλο που εκείνες οι πρώτες μαγνητοταινίες καταστράφηκαν μέσα σε λίγα χρόνια, είχα καταφέρει προηγουμένως να μεταγράψω τις περισσότερες από αυτές.

Ακόμα ακούω τον ξεχωριστό τρόπο ομιλίας του Έρνεστ. Εκείνος δεν κρατούσε ημερολόγια ούτε σημειώσεις, είχε όμως την εκπληκτική ικανότητα να συγκρατεί στη μνήμη του τις συνομιλίες που είχε. Όχι μόνο μπορούσε να ανακαλέσει πολύ παλιές συζητήσεις του, αλλά μιμούνταν και το ρυθμό και το ύφος των συνομιλητών, όπως του Φιτζέραλντ, της Τζόζεφιν Μπέικερ, της Γερτρούδης Στάιν και άλλων από τη δεκαετία του 1920. Αυτή η απίστευτη ικανότητα εμφανίζεται στους

διαλόγους των μυθιστορημάτων και των διηγημάτων του. Μπορώ και προσωπικά να επιβεβαιώσω αυτή του την ικανότητα, μιας και στο *Επικίνδυνο καλοκαίρι* μεταφέρει στην εντέλεια από μνήμης μια κουβέντα που είχαμε κατά τη διάρκεια μιας ταυρομαχίας και την οποία κατέγραψε πολύ αργότερα. Τον ρώτησα κάποτε αν κρατούσε ημερολόγιο ή σημειώσεις κάποιους είδους για να συμπληρώνει τη μνήμη του. Απάντησε: «Όχι, πάντα τα συγκρατώ στο μυαλό μου. Ποτέ δεν κράτησα σημειώσεις ή ημερολόγιο. Πατώ απλώς το κουμπί της μνήμης και εμφανίζεται. Αν δεν εμφανιστεί, τότε δεν άξιζε να διατηρηθεί».

Ένα μικρό μέρος από το *Para Hemingway* βρίσκεται και σ' αυτές τις σελίδες, ως φόντο.

Η σχέση μας θύμιζε αυτή του πατέρα με το γιο – και, από πλευράς μου, ενείχε την επίγνωση του πνευματικού του αναστήματος.

– A. E. Hotchner

ΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΟ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΣΕΝΤ ΜΕΡΙ

Στις αρχές Ιουνίου 1961, επιστρέφοντας στη Νέα Υόρκη από το Χόλιγουντ, πήρα το αεροπλάνο και σταμάτησα στη Μινεάπολη· εκεί νοίκιασα ένα αυτοκίνητο και οδήγησα εκατόν σαράντα πέντε χιλιόμετρα μέχρι το Νοσοκομείο Σεντ Μέρι στο Ρότσεστερ, όπου ο στενός μου φίλος Έρνεστ Χέμινγουεϊ νοσηλευόταν για δεύτερη φορά στην ψυχιατρική πτέρυγα, υπό τη φροντίδα γιατρών από την παρακείμενη Κλινική Μάγιο. Προηγουμένως τον είχα επισκεφθεί στο ίδιο μέρος όσο ήταν έγκλειστος την πρώτη φορά, ενώ πήγαινα στο Χόλιγουντ.

Τον τελευταίο ενάμιση μήνα είχαν απαγορεύσει στον Έρνεστ να κάνει ή να δέχεται τηλεφωνήματα ή να έχει επισκέπτες –ούτε καν τη γυναίκα του, τη Μέρι– για όσο διάστημα θα υποβαλλόταν σε μια σειρά από ηλεκτροσπασμοθεραπείες. Τώρα, σε ένα διάλειμμα μέχρι την επόμενη σειρά ηλεκτροσόκ, οι γιατροί της Κλινικής Μάγιο τού επέτρεψαν να μου τηλεφωνήσει για να κανονίσουμε να τον επισκεφθώ.

Η ίδια η Κλινική Μάγιο ήταν κυρίως ερευνητικό κέντρο και δεν διέθετε νοσοκομειακές υποδομές· ωστόσο, συνεργαζόταν με το Νοσοκομείο Σεντ Μέρι στο Ρότσεστερ, που το διηύθυνε ένα δραστήριο τάγμα από καλόγριες, και οι γιατροί της κλινικής είχαν τη δυνατότητα να παρακολουθούν τους ασθενείς που νοσηλεύονταν εκεί.

Εκείνο τον καιρό, το ηλεκτροσόκ εφαρμοζόταν με βάνανσο τρόπο: το ηλεκτρικό ρεύμα διοχετευόταν στον εγκέφαλο του ασθενούς χωρίς γενική αναισθησία, μονάχα μ' ένα κομμάτι ξύλο μπηγμένο ανάμεσα στα δόντια του καθώς αυτός σφάδαζε από αφόρητους πόνους. Η διάγνωση των γιατρών της Μάγιο για τον Έρνεστ ήταν ότι έπασχε πλέον μόνιμα από κατάθλιψη με παραληρηματικές ιδέες καταδίωξης και ως αγωγή είχαν ορίσει τις ηλεκτροσπασμοθεραπείες.

Είχαν δοθεί τότε αρκετές υποθετικές εξηγήσεις για την κατάστασή του: ότι είχε καρκίνο σε τελικό στάδιο ή οικονομικά προβλήματα, πως ήταν ατύχημα, ότι είχε καβγαδίσει με τη Μέρι. Καμία δεν ανταποκρινόταν στην αλήθεια. Όπως γνώριζαν οι στενοί του φίλοι, έπασχε από κατάθλιψη και παράνοια τον τελευταίο χρόνο της ζωής του, όμως οι ρίζες αυτής της ταλαιπωρίας δεν είχαν αποκαλυφθεί – αν θεωρήσει κανείς ότι επρόκειτο ποτέ να αποκαλυφθούν. Προσπάθησα να τον βοηθήσω να ξεπεράσει κάποιες από τις καταστροφικές φοβίες του, όμως η μικρή πρόοδος που σημειώσαμε αποδείχτηκε προσωρινή κι απατηλή.

Στα δεκατέσσερα χρόνια της φιλίας μας βλέπομασταν συχνά με τον Έρνεστ. Επιμελήθηκα το μυθιστόρημά του *Μέσα απ' το ποτάμι και στα δέντρα*, και διασκεύασα πολλά από τα διηγήματα και τα μυθιστορήματά του για την τηλεόραση, το θέατρο και τον κινηματογράφο. Ζήσαμε μαζί περιπέτειες στη Γαλλία, την Ιταλία, την Κούβα και την Ισπανία. Το καλοκαίρι προτού ξεκινήσουν οι παραισθήσεις του, είχα απολαύσει μαζί με τον Έρνεστ μια λαμπρή περιοδεία για να παρακολουθήσουμε ταυρομαχίες, και συγκεκριμένα τη μονομαχία των δύο ματαντόρ που δέσποζαν εκείνη την εποχή στην Ισπανία, των κουινιάδων Αντόνιο Ορδόνιεθ και Λουίς Μιγέλ Δομινγίν. Στη Σιουδάδ Ρεάλ, ο Έρνεστ με κατάφερε να ντυθώ με τη στολή του ταυρομάχου και, με το ψευδώνυμο «Ελ Πέκας» («Αυτός με τις φακίδες»), να μπω στην αρένα ως *sobresaliente* (αναπληρωτής) γι' αυτούς τους σπουδαίους ματαντόρ, ενώ εκείνος παρίστανε τον μάνατζέρ μου.

Η δίψα του για ζωή ήταν μεταδοτική.

Τον Ιούλιο γιορτάσαμε τα εξηκοστά γενέθλια του Έρνεστ στην Τσουριάνα με ένα καταπληκτικό διήμερο πάρτι. Η Μέρι Χέμινγουεϊ έδωσε τον καλύτερο εαυτό της. Ένιωθε ότι, επειδή ο Έρνεστ δεν ήταν συνεργάσιμος, τα γενέθλιά του τα γιόρταζαν πάντοτε μάλλον συγκρατημένα – και ήταν αποφασισμένη με το συγκεκριμένο να επανορθώσει για όλα τα χαμένα πάρτι γενεθλίων του παρελθόντος. Τα κατάφερε.

Υπήρχε σαμπάνια από το Παρίσι, κινέζικα φαγητά από το Λονδίνο, μπακαλιάρος *a la vizcaina* από τη Μα-

δρίτη, ένα περίπτερο για σκοποβολή από ένα πλανόδιο λούνα παρκ, ένας σπεσιαλίστας στα πυροτεχνήματα από τη Βαλένθια –τη «Μέκκα» των πυροτεχνημάτων–, χορευτές φλαμένκο από τη Μάλαγα, μουσικοί από το Τορεολίνος. Διάσημοι καλεσμένοι ήρθαν απ’ όλο τον κόσμο· ανάμεσά τους, ο Μαχαραγιάς της Τζαϊπούρ μαζί με τη μαχαρανή και το γιο τους, ο Μαχαραγιάς του Κουτς Μπεχάρ μαζί με τη μαχαρανή του, ο στρατηγός Τσ. Π. «Μπακ» Λάναμ από την Ουάσινγκτον, ο πρέσβης Ντέιβιντ Μπρους με τη γυναίκα του που ήρθαν αεροπορικώς από τη Βόννη, διάφορες προσωπικότητες από τη Μαδρίτη, και πολλοί από τους παλιούς φίλους του Έρνεστ από το Παρίσι. Το τέλος εκείνου του καλοκαιριού σήμανε και το τέλος των καλών εποχών.

Στη διάρκεια της επόμενης χρονιάς παρατήρησα τη συμπεριφορά του Έρνεστ να αλλάζει με απότομο κι ανησυχητικό τρόπο. Τον βασάνιζε η ανικανότητά του να συμπυκνώσει το *Επικίνδυνο καλοκαίρι* για το περιοδικό *Life*· δεν πήρε μέρος στο ετήσιο κυνήγι φασιανού στο Κέτσαμ· ήταν πεπεισμένος ότι το αυτοκίνητο και το σπίτι του παρακολουθούνταν από το FBI· φοβόταν ότι η εφορία έκανε έλεγχο στον τραπεζικό του λογαριασμό· τα μέρη στα οποία πάντοτε πήγαινε για κυνήγι φάνταζαν ξαφνικά απαγορευμένα.

Την τελευταία φορά που επισκέφθηκα το Κέτσαμ, πήγαμε μαζί με τη Μέρι και τον Έρνεστ να φάμε, το βράδυ προτού φύγω. Στα μισά του δείπνου ο Έρνεστ είπε ότι

έπρεπε να φύγουμε αμέσως από το εστιατόριο. Η Μέρι τον ρώτησε τι συμβαίνει.

«Εκείνοι εκεί οι δύο πράκτορες του FBI στο μπαρ, αυτό συμβαίνει».

Αργότερα το ίδιο βράδυ μίλησα κατ' ιδίαν με τη Μέρι. Ήταν τρομερά αναστατωμένη. Ο Έρνεστ περνούσε καθημερινά πολλές ώρες με το χειρόγραφο που περιείχε αναμνήσεις και περιγραφές από τη ζωή του στο Παρίσι, πασχίζοντας να γράψει, χωρίς όμως να καταφέρνει κάτι περισσότερο απ' το να το φυλλομετρά. Συχνά έλεγε ότι ήθελε να κάνει κακό στον εαυτό του και καμιά φορά στεκόταν μπροστά στην οπλοθήκη κρατώντας κάποιο όπλο του και κοιτώντας έξω απ' το παράθυρο.

Στις 30 Νοεμβρίου, έπειτα από μεγάλη πίεση, ο γιατρός του στο Κέτσαμ τον παρακίνησε να εισαχθεί, με ψεύτικο όνομα, στην ψυχιατρική πτέρυγα του Σεντ Μέρι όπου, τον Δεκέμβριο, οι γιατροί του από τη Μάγιο προχώρησαν σε μια σειρά από ηλεκτροσπασμοθεραπείες.

Τον Ιανουάριο μου τηλεφώνησε από το τηλέφωνο του διαδρόμου έξω απ' το δωμάτιό του. Ακουγόταν ήρεμος, όμως η φωνή του είχε μιαν αταίριαστη εγκαρδιότητα. Οι παραισθήσεις του δεν είχαν αλλάξει ούτε μειωθεί: το δωμάτιό του παρακολουθούνταν· στο τηλέφωνό του είχαν βάλει κοριό· υποψιαζόταν ότι μία ειδικευόμενη ήταν πράκτορας. Ήλπιζα ότι η θεραπεία του θα είχε ελαττώσει τις εμμονές στη λίστα με τις αδικίες που γίνονταν σε βάρος του αλλά δυστυχώς το τηλεφώνημα απέδειξε ότι είχαν μάλλον ενταθεί.

Καθελί πρραγματικά κακό ξεκινά ως κάτι αθώο.
Έρνεστ Χέμινγουεϊ

Τον Ιούνιο του 1961 ο Α. Ε. Χότσνερ επισκέφθηκε έναν παλιό του φίλο στην ψυχιατρική πτέρυγα του νοσοκομείου Σεντ Μέρι. Αυτή ήταν η τελευταία φορά που θα μιλούσαν: λίγες εβδομάδες αργότερα ο Έρνεστ Χέμινγουεϊ επέστρεψε στο σπίτι του, όπου και αυτοκτόνησε. Η τελευταία τους συζήτηση αποτέλεσε το καταληκτικό κεφάλαιο σε μια ιστορία που ο Χέμινγουεϊ είχε αφηγηθεί σταδιακά μέσα σε μια δεκαετία.

Ο Χέμινγουεϊ διηγήθηκε στον Χότσνερ τις λεπτομέρειες της εξωσυζυγικής σχέσης που κατέστρεψε τον πρώτο του γάμο: όλη την αλήθεια για τη ρομαντική ζωή στο Παρίσι και για το πώς, χωρίζοντας τη Χάντλεϊ, έχασε το «αληθινό μέρος κάθε γυναικείου χαρακτήρα που θα πρωταγωνιστούσε στα βιβλία του», όπως και τη μεγάλη αγάπη που μάταια θα αναζητούσε ξανά στην υπόλοιπη ζωή του. Αφηγήθηκε ακόμη γνωστά και κυρίως άγνωστα γεγονότα της ζωής του, όπως το πώς επέζησε από μια πτώση αεροπλάνου στην Αφρική, ξεπροβάλλοντας από τη ζούγκλα με ένα τσαμπί μπανάνες κι ένα μπουκάλι τζιν στο χέρι, τη σχέση του με το συγγραφέα Φράνσις Σκοτ Φιτζέραλντ, ανέκδοτες ιστορίες και περιστατικά από τη διαμονή του στο Παρίσι, τις σκέψεις του για τη γραφή και τους φίλους του από τους λογοτεχνικούς κύκλους της εποχής, τη ζωή αφότου έχασε την αληθινή του αγάπη.

Ο Χέμινγουεϊ όπως δεν τον έχουμε ξαναδεί: ταπεινός, μετανιωμένος και γεμάτος ενοχές.

Για πρώτη φορά καταλαβαίνουμε πλήρως τον άντρα πίσω από το συγγραφέα... ένα πολύ σημαντικό βιβλίο.

Library Journal

www.epbooks.gr